

Nr 176.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1917 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande för statsverkets räkning av fastigheterna nr 13 och 14 i kvarteret Norrtälje i Stockholm.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 23 april 1917 dagtecknad proposition, nr 309, vilken överlämnats till statsutskottet för förberedande behandling har Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva att fastigheterna nr 13 och 14 i kvarteret Norrtälje i Stockholm må för en köpeskilling av sammanlagt 1,000,000 kronor för statsverkets räkning inköpas; *dels* och bland statsverkets inkomster för år 1918 under rubriken lånemedel upptaga en post av lånemedel för gäldande av omförmälda köpeskilling å 1,000,000 kronor ävensom medgiva, att redan under år 1917 må förskottsvis av tillgängliga medel utanordnas härför erforderligt belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Det ifrågasatta inköpet av förevarande fastigheter är avsett att bereda pensionsstyrelsen erforderligt lokalutrymme.

Vid anmälan av detta anslagsäskande har departementschefen anfört bland annat följande:

»Kontraktstiden för de till tjänstelokaler åt pensionsstyrelsen förhyrda lägenheterna i huset nr 14 i kvarteret Norrtälje med adressnummer 7 vid Engelbrektsgatan här i staden utgår, såsom förut nämnts,

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 6 saml. 74 häft. (Nr 176—177.) 1

den 1 oktober 1919, och blir det alltså nödvändigt att från och med nämnda tidpunkt bereda styrelsen erforderligt lokalutrymme. Av den utredning, som förebragts, framgår, att de nuvarande tjänstelokalerna, vilka omfatta hela fastigheten med undantag av några i källarvåningen belägna butikslägenheter, sannolikt icke äro tillräckliga för att tillgodose styrelsens utrymmesbehov ens för den återstående delen av kontraktstiden och att därför redan före nämnda tidpunkt måste på annat håll förhyras ytterligare tjänstelokaler. Det skulle uppenbarligen vara till men för styrelsens arbete, om dessa lokaler bleve förlagda å annan plats än de nuvarande. På grund av allmänt kända förhållanden torde också komma att möta svårighet att genom förhyrning, åtminstone för någorlunda rimlig kostnad, anskaffa det ökade utrymme, varom här är fråga. Att vid den tidpunkt, då hyreskontraktet utlöper, ställa till styrelsens disposition tillräckliga utrymmen inom någon av statens byggnader i huvudstaden torde icke låta sig göra.

Till belysande av arbetets omfattning inom pensionsstyrelsen och den ökning av arbetsbördan, som ytterligare är att vänta, inskränker jag mig till att återropa den utredning, som i statsrådsprotokollet över civilärenden, bilagt 1917 års statsverksproposition, sjätte huvudtiteln, under punkt 79 intagits angående riksdagen förelagt förslag till höjning av anslagen till pensionsstyrelsens verksamhet.

Under vanliga förhållanden kunde det måhända hava syns mig finnas mera skäl till tvekan, huruvida den nu föreslagna åtgärden vore den mest lämpliga och om icke pensionsstyrelsens lokalfråga erhöle en rationellare lösning genom nybyggnad. Ett nybyggnadsföretag skulle givetvis dock under alla förhållanden ställa sig högst avsevärt dyrare än inköp och ombyggnad av gammal fastighet. Under nuvarande tidsläge och med hänsyn till rådande höga byggnadskostnader synes mig emellertid varje tanke på en nybyggnad böra avvisas. Härtill kommer, att även om för ändamålet kunde anskaffas en lämplig och väl belägen tomt — vilket säkerligen nu skulle möta svårighet — denna nybyggnad i varje fall icke skulle hinna fullbordas och ställas till förfogande inom den erforderliga tiden. Vid sådant förhållande anser jag den bästa till buds stående utvägen vara, att, på sätt som av pensionsstyrelsen föreslagits och av överintendentsämbetet förordats, för ändamålet inköpa den fastighet, som för närvarande användes av styrelsen, jämte den bredvidliggande fastigheten nr 13 i samma kvarter.

Fastigheten nr 14 i kvarteret Norrtälje, i vilken styrelsens tjänsterum nu äro belägna, omfattar en areal av 1,177.98 kvadratmeter, och utgör köpesumman 550,000 kronor eller 466 kronor 90 öre per kvadrat-

meter. Fastigheten nr 13 omfattar 883.99 kvadratmeter, och utgör priset för denna fastighet 450,000 kronor eller 509 kronor 6 öre per kvadratmeter. De erbjudna prisen torde i betraktande av fastigheternas centrala och jämväl i övrigt förmånliga läge samt vid jämförelse med pris, som fordrats för andra liknande fastigheter i samma trakt, få anses vara för statsverket fördelaktiga.

Pensionsstyrelsen har tänkt sig, att de båda husen skulle påbyggas med en våning och att på gården till fastigheten nr 13 i kvarteret Norrtälje skulle uppföras en brandfri byggnad med fasad åt Rimbogatan, vilken byggnad skulle avses för det stora registret över de försäkrade. Efter verkställande av denna om- och tillbyggnad och i övrigt en del reparations- och inredningsarbeten, beräknas de å fastigheterna befintliga byggnaderna komma att för en avsevärd tid framåt erbjuda lämpliga och tillräckliga ämbetslokaler för pensionsstyrelsen. Sammanlagda kostnaden för dessa arbeten — förutsatt att de utföras under nu rådande dyrtid — beräknas av styrelsen till omkring 490,000 kronor. En del av dessa arbeten synes dock, såsom ock styrelsen framhållit, kunna utan olägenhet anstå till kristidens slut, varigenom kostnaden sannolikt skulle kunna nedbringas till omkring 450,000 kronor. Sedan närmare utredning blivit av pensionsstyrelsen verkställd angående ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbeten m. m., torde jag framdeles få inkomma med förslag i syfte att frågan om anslag för detta ändamål må kunna föreläggas 1918 års riksdag.

Under den tid, som skulle återstå, innan styrelsen behöfve taga fastigheterna i deras helhet i anspråk för eget bruk, kunde en del lägenheter med fördel upplåtas till andra statsinstitutioner. Jag erinrar om att det ej sällan yppats svårigheter att bereda lämplig arbetsplats åt statens kommittéer och kommissioner. Att åtskilliga ämbetsverk i huvudstaden äro i behov av nya eller förbättrade lokaler är väl känt. Sålunda torde det inom de närmaste åren visa sig nödvändigt att bereda nya lokaler åt överintendentsämbetet, vars nuvarande, i före detta Preisiska huset vid Drottninggatan belägna tjänsterum, därest av Kungl. Maj:t i proposition till innevarande års riksdag föreslagen omorganisation av ämbetsverket kommer till stånd, skulle bliva alldeles otillräckliga. De fastigheter, som nu föreslås till inköp av kronan, skulle alltså, till den del de ej omedelbart upplåtas till pensionsstyrelsen, kunna för en tid framåt fylla även andra lokalbehov för statsverkets räkning. Då sålunda de ifrågavarande fastigheterna verkligen behövas för angivna ändamål och då såsom förut nämnts någon annan lämpligare eller lika lämplig utväg till lösande av pensionsstyrelsens lokalfråga

åtminstone för närvarande ej står till buds, synes det mig vara ett statens intresse, att tillfället till förvärfvande för skäligt pris av dessa fastigheter icke nu lämnas obegagnat.

I likhet med pensionsstyrelsen får jag tillika framhålla, att därest mot förmodan framdeles skulle anses fördelaktigare att bereda lokaler för pensionsstyrelsen i en nybyggnad, det nu föreslagna köpet icke bör anses lägga hinder härför. Fastigheterna lära då med stor sannolikhet kunna tagas i bruk för andra statsändamål eller ock, om så ej är fallet, försäljas på fördelaktigt sätt.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har vid besök i pensionsstyrelsens lokaler funnit, att desamma icke kunna anses lämna tillräckligt utrymme för styrelsens nuvarande personal samt att inom den av styrelsen nu till största delen disponerade fastigheten möjlighet icke förefinnes att bereda plats för de successiva utvidgningar av arbetet, som alltjämt beräknas äga rum. Nödiga utrymmen för arkiv saknas ävenledes och erbjuda icke lokalerna i sitt nuvarande skick möjlighet att på ett betryggande sätt förvara styrelsens register över de försäkrade.

Vid överbägande av den lämpligaste utvägen för lösande av styrelsens lokalfråga har utskottet i likhet med departementschefen ansett inköp av de föreslagna fastigheterna under nu rådande förhållanden vara för staten mest fördelaktigt. Utskottet har visserligen funnit såväl de för närvarande av styrelsen disponerade lokalerna som ock de lokaler, vilka skulle beredas ämbetsverket genom inköp av huset nr 5 vid Engelbrekts-gatan icke vara i allo tillfredsställande, men då ett nybyggnadsföretag under nuvarande förhållanden icke är tillrådligt och inköpspriset å fastigheterna lärers få anses skäligt, har utskottet funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet förutsätter dock, att de planerade ombyggnadsarbetena, så långt möjligt är, begränsas, samt att de utföras på sådant sätt, att fastigheterna vid eventuell förflyttning av ämbetsverket till andra lokaler lämpligen kunna återgå till privatbruk, och vill utskottet i detta hänseende ifrågasätta, huruvida icke de i bifogade P. M. (bil.) såsom »oundgängligen nödiga» föreslagna ändrings- och nybyggnadsarbetena, beräknade till en sammanlagd kostnad av 82,000 kronor, skulle för lösande av ämbetsverkets lokalfråga tillsvidare vara tillfyllest.

På grund av vad utskottet sålunda anfört och under åberopande av de skäl i övrigt departementschefen till stöd för ifrågavarande framställning framhållit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att fastigheterna nr 13 och 14 i kvarteret Norrtälje med adressnummer 5 och 7 vid Engelbrektsgatan i Stockholm må för en köpeskilling av sammanlagt 1,000,000 kronor för statsverkets räkning inköpas;

b) för ändamålet under sjätte huvudtiteln på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 1,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 därav disponera erforderliga medel.

• Beträffande sättet för anslagsbeloppets täckande kommer utskottet framdeles under riksdagen avgiva yttrande.

Stockholm den 22 maj 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *O. M. Strömberg, S. H. Kvarnzelius, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, O. Bergqvist, A. C. Lindblad, I. E. G. Svensson, J. L. Widell, greve N. F. Posse, F. Berglund, N. O. Bruce* och *J. S. Almer* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman, H. Andersson* i Skivarp, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *E. A. Nilson* i Örebro, *A. Wiklund, J. Ström, A. Andersson* i Råstock, *C. R. Jansson* i Falun, *J. Erlansson, K. O. Strid* och *J. A. Ingvarson*.

Bilaga.

P. M.

angående fastigheterna nr 13 (Engelbrektsgatan 5) och 14 (Engelbrektsgatan 7) i kvarteret Norrtälje i Stockholm.

Därest ifrågavarande fastigheter inköpas av statsverket, torde nedan angivna *oundgängligen nödiga* ändrings- och nybyggnadsarbeten bära ifrågakomma.

I Engelbrektsgatan 5:

Anordnande av nödig förbindelse med huset nr 7 Engelbrektsgatan medelst genombrytande av väggen i bottenvåningen, nämnda vånings aptering till tjänstelokal genom borttagande av en del väggar mellan de nuvarande boningsrummen m. m., omkring ..... kronor 14,000: —

Utbyggnad på gården till nr 5 av en brandfri lokal i, tills vidare, en våning för registret över de försäkrade, cementering av en del utav källarelokalen samt inredning därstädes av ett kapprum för statistiska byråns personal, omkring ..... kronor 60,000: —

Skulle sedermera befinnas lämpligt att avyttra fastigheten till enskild ägare, torde uthyrningsvärdet av ifrågavarande byggnad sannolikt icke komma att sjunka utan snarare ökas genom vidtagande av omförmälda förändringar. Ifrågavarande våning jämte nybyggnad skulle nämligen i sitt förändrade skick lämpa sig synnerligen väl till kontorslokal för enskilt affärsföretag. Utgifterna för våningens omdaning torde alltså vara tillrädliga för alla eventualiteter.

I Engelbrektsgatan 7:

Pensionsstyrelsen skulle möjligen kunna nödortfittigt reda sig med lokalerna i denna fastighet, utan att ändringar av desamma företoges. Det synes dock under alla omständigheter lämpligt för vinnande av bättre utrymme dels att en del väggar och skåp borttages, dels att i källaren inreddes förvaringsrum för ansökningshandlingar m. m. Hela kostnaden för nämnda ändringar torde kunna beräknas till omkring kronor 8,000.

Den sammanlagda kostnaden för samtliga ändrings- och reparationsarbeten i de båda egendomarna skulle under ovan angivna omständigheter uppgå till omkring kronor 82,000.

Emellertid skulle måhända vara lämpligt att redan omedelbart, efter det staten eventuellt förvärvat äganderätten till fastigheterna i fråga, företaga påbyggnad av en våning å envar av desamma. Kostnaden härför har, såsom framgår av tabellen å sid. 12 i Kungl Maj:ts proposition nr 309 till innevarande års riksdag, beräknats till kronor 56,000 respektive 40,000, tillhoppa ..... kronor 96,000: —

Införande av centralvärmeledning torde måhända vara önskvärt. Kostnaden härför har, såsom framgår av nyss åberopade tabell, beräknats till sammanlagt ..... kronor 180,000.

Sannolikt är väl, att en högst avsevärd besparing av kostnaden för anläggande av värmeledning bör kunna göras, därest man dröjer med utförandet av ifrågavarande anläggning till dess mera normala förhållanden inträda.

Vid beräkning av ifrågavarande kostnader har man utgått från samma förutsättningar som beträffande de i kungl. propositionen intagna kostnadsberäkningar, vilka verkställdes i mars 1917.

Emellertid ha byggnadskostnaderna redan sedan dess ökats, och huru de komma att ställa sig nästa år, då arbetena tidigast skulle kunna utföras, därom är naturligtvis omöjligt att nu fälla något omdöme.

Stockholm den 16 maj 1917.

Karl Güettler.
Arkitekt.

O. F. Enbom.